

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України

№ _____

Порядок

**відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених
лабораторій для цілей державного контролю**

1. Порядок відбору зразків та їх перевезення (пересилання) до уповноважених лабораторій для цілей державного контролю (далі – Порядок) розроблено відповідно до законів України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів", "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" та "Про ветеринарну медицину".

2. Порядок визначає механізм та процедуру здійснення відбору зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля), які пов'язані з виробництвом та/або обігом харчових продуктів або кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, з метою перевірки шляхом проведення простих або лабораторних досліджень (випробувань) відповідності законодавству про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

3. Цей Порядок є обов'язковими для:

державних інспекторів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки харчових продуктів та окремих показників якості (компетентного органу);

операторів ринку з виробництва та/або обігу харчових продуктів або кормів, здоров'ям та благополуччям тварин, у тому числі, що вивозяться (пересилаються) з митної території України або ввозяться (пересилаються) на митну територію України.

4. У цьому Порядку терміни вживаються в значенні, наведеному у законах України "Про основні принципи та вимоги до безпеки та якості харчових продуктів", "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" та "Про ветеринарну медицину".

5. Відбір зразків харчових продуктів, кормів, сіна, соломи, біологічних та патологічних матеріалів, побічних продуктів тваринного походження або будь-яких речовин (у тому числі з довкілля) (далі – об'єкти) проводиться посадовими особами компетентного органу.

6. Відбір зразків проводиться без попередження оператора ринку та в його присутності або уповноваженої ними особи, та здійснюється у порядку:

1) планового відбору – для виконання щорічного плану державного контролю та/або щорічного плану державного моніторингу;

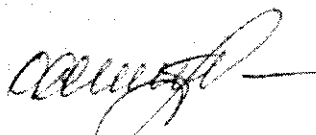
2) позапланового відбору – якщо під час здійснення державного контролю виникла обґрунтована підозра щодо невідповідності або існують інші підстави для відбору зразків, встановлені законами України.

Відбір зразків може проводитися за ініціативи оператора ринку або уповноваженої ними особи, у разі їх клопотання до компетентного органу, про що зазначається в акті відбору зразків.

7. При ввезенні на митну територію України об'єктів, їх відбір зразків здійснюється на призначених прикордонних інспекційних постах або у митницях призначення державним ветеринарним інспектором (державним інспектором) компетентного органу за участі представника державного органу, що реалізує державну політику у сфері державної митної справи в присутності оператора ринку або уповноваженої ними особи, у випадках передбачених статтями 43, 45, 56 та 57 Закону України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин".

8. Оператор ринку або уповноважена ним особа мають забезпечити посадовим особами компетентного органу належні умови для відбору зразків, у тому числі безперешкодний доступ до місця відбору, а також, за потреби, виконання розвантажувальних робіт, сортування за партіями та інше поводження з об'єктами відбору зразків.

9. Відбір зразків полягає у відборі двох юридично та аналітично ідентичних зразків (крім випадків, коли це неможливо здійснити через недостатню кількість відповідного матеріалу або внаслідок того, що харчові

продукти є швидкопсувними), один з яких направляється компетентним органом до уповноваженої лабораторії для проведення основного лабораторного дослідження (випробування), а другий вручається оператору ринку і зберігається ним на випадок проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

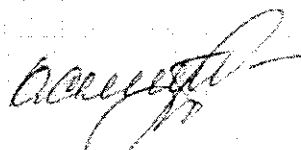
На вимогу та за рахунок оператора ринку здійснюється відбір додаткових юридично та аналітично ідентичних зразків, які передаються оператору ринку та можуть бути використані ним для проведення альтернативних лабораторних досліджень (випробувань).

10. Упаковка (тара), з якої відбираються зразки, розкривається в обсязі, необхідному для відбору, після чого закривається (у разі проколювання упаковки – відповідне місце заклеюється та опечатується) з нанесенням маркування, що містить номер і дату акта відбору зразків, а також загальну вагу (масу) відібраних зразків.

11. Після розкриття упаковки (тари) та відбору зразків, у разі наявності органолептичних змін (нехарактерний запах, колір, консистенція, наявність сторонніх домішок тощо), може здійснюватися їх фіксація. Отримані результати відмічаються в акті відбору.

12. Відбір зразків засвідчується актом відбору зразків, що складається за формою, встановленою законодавством.

13. Акт відбору зразків складається у двох примірниках. Усі примірники підписуються посадовою особою компетентного органу, яка відбрала зразки, та присутніми при відборі оператором ринку або уповноваженої ним особою, а також представниками відповідних державних органів, у разі участі у відборі зразків. Один примірник акта залишається у посадової особи, яка

здійснила відбір зразків та склала акт, другий – вручається оператору ринку або уповноваженій ним особі.

У разі проведення відбору зразків за відсутності оператора ринку та уповноваженої ним особи відповідний примірник акта відбору зразків надсилається оператору ринку рекомендованим поштовим відправленням протягом двох робочих днів з дня складання акта.

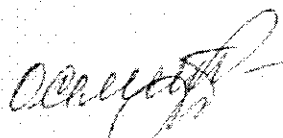
Відібрані зразки і копія акта відбору зразків передаються до уповноваженої лабораторії, визначеної посадовою особою компетентного органу. Копія акта відбору зразків може направлятися електронною поштою, факсом, через інтегровану інформаційну систему Держпродспоживслужби або за допомогою інших засобів.

В акті відбору зразків також зазначається:

метод (методика) відбору зразків, із зазначенням нормативно-правового акта, або, у разі його відсутності, – національного стандарту, а у разі відсутності цих документів – документу відповідної міжнародної організації або законодавчим актом Європейського Союзу. Якщо всі вищезазначені методики відсутні, посадова особа компетентного органу, яка здійснювала відбір зразків, може обрати метод (методику) відбору зразків за умови, що він забезпечує репрезентативність об'єднаного та зазначає описання дій цієї особи під час відбору (кількості зразків, засоби для відбору зразків тощо).

перелік показників, за якими має бути проведено відповідне лабораторне дослідження (випробування), а також відповідні методи (методики) досліджень (випробувань).

У разі відбору зразків в межах фізичної перевірки вантажу, що ввозиться (пересилається) на митну територію України, в акті відбору зразків зазначається відповідний пункт або частина статей 43, 45, 56 та 57 Закон України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", який є підставою для здійснення такого відбору.

14. Посадова особа зобов'язана забезпечити відбір зразків, їх маркування, опломбування та поводження з ними у спосіб, що гарантує їх юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

Зразки пакуються і опломбовуються (опечатуються) у місці відбору, про що зазначається в акті відбору. Маркування відібраних зразків здійснюється посадовою особою компетентного органу, що склала акт відбору зразків, та повинно містити повну інформацію для ідентифікації кожного зразка, у тому числі відомості щодо дати і часу відбору та посадової особи, яка провела відбір зразків.

15. Зразки об'єктів зберігаються і транспортуються в умовах, що забезпечують незмінність параметрів (параметричних значень), за якими буде проводитися їх дослідження (випробування).

Відібрані зразки об'єктів перевозяться (пересилаються) до уповноважених лабораторій у спосіб, що гарантує аналогічну температуру зберігання об'єктів та строки з моменту відбору зразків:

об'єкти, що швидко псуються – не більше 2 годин;

об'єкти з строком реалізації більше 72 годин, температурний режим зберігання яких становить від 0 до 8⁰С – не більше 6 годин;

об'єкти, що не вимагають спеціального температурного або іншого режиму зберігання з довготривалим терміном зберігання – не більше 24 годин.

У разі значної віддаленості місця відбору зразків від уповноваженої лабораторії зазначені строки продовжуються на відповідний період за умови забезпечення належного температурного режиму зберігання зразків.

16. Перевезення (пересилання) відібраних зразків до уповноваженої лабораторії здійснюється з використанням матеріально-технічної бази територіальних органів компетентного органу або шляхом залучення у

порядку, встановленому Законом України "Про публічні закупівлі", перевізника чи особи, яка надає послуги зв'язку (доставки).

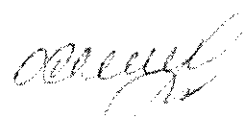
Допускається доставка зразків до відповідної уповноваженої лабораторії оператором ринку або уповноваженою ним особою за умови дотримання необхідного температурного режиму та забезпечення цілісності відповідної упаковки (тари) і пломб (печаток).

17. Оператор ринку зобов'язаний забезпечити зберігання зразка, наданого йому на випадок арбітражного лабораторного дослідження (випробування), та поводження з ним у спосіб, що гарантує його юридичну та аналітичну ідентичність, а також можливість проведення арбітражного лабораторного дослідження (випробування).

18. Відбір зразків здійснюється з кожної партії та в межах граничних норм, встановлених відповідними нормативно-правовими актами або за їх відсутності національними стандартами України.

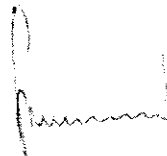
Визначення партії для об'єктів здійснюється відповідно до законів України "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин", "Про основні принципи та вимоги до безпечності харчових продуктів" та "Про ветеринарну медицину".

19. Відбір зразків об'єктів, що реалізується на агропродовольчих ринках, та їх дослідження проводиться спеціалістами державних лабораторій ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчих ринках відповідно до правил ветеринарно-санітарної експертизи, без оформленням актів відбору зразків. У місці відбору таких зразків, їх відбір проводиться згідно з нормами (обсягами), зазначеними у Додатку до цього Порядку, у спеціальну тару, з її маркуванням із зазначенням інформації про власника, дати і часу відбору.

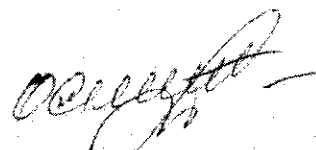

20. Лабораторне дослідження (випробування) відібраних зразків об'єктів проводиться у строки, які передбачені відповідними методами (методиками) досліджень (випробувань).

Директор Департаменту
аграрної політики
та сільського господарства

В. Топчій

Додаток
до Порядку відбору зразків та їх
перевезення (пересилання) до
уповноважених лабораторій для цілей
державного контролю

НОРМИ
відбору зразків харчових продуктів для проведення державної
ветеринарно-санітарної експертизи в державній лабораторії
ветеринарно-санітарної експертизи на агропродовольчому ринку

Назва продукції	Кількість продукції, яка необхідна для органолептичних та фізико-хімічних досліджень
Молоко	250 мл
Сметана, вершки	100 г
Сир кисломолочний	100 г
Інші кисломолочні продукти	100 г
Масло вершкове	100 г
Сир твердий	50 г
М'ясо	400 г
Сало	20 г (з кожного шматка)
Вироби ковбасні	50 г
Вироби копчені м'ясні	50 г
Яйця	10 шт
Жири тваринного походження (топлені)	50 г
Жири рослинного походження	200 г
Риба свіжа, морожена, солена, копчена	2-3 екземпляри
Риба дрібна (тюлька, мойва тощо)	200 г
Мед	150 г
Фрукти і ягоди свіжі	200 г
Фрукти сушені	100 г
Картопля	2-3 середні бульби
Зелень свіжа	50 г
Овочі свіжі	300 г
Овочі сушені	100 г
Овочі, фрукти квашені з розсолем	250 г
Салати овочеві мариновані	100 г
Гриби свіжі	окремі екземпляри
Гриби сушені	25 г
Насіння соняшнику та інше зерно олійних культур	100 г
Зерно, зернопродукти (крупа тощо)	500 г
Борошно, крохмаль	200 г
Горіхи	100 г

Примітка: Для радіометричного дослідження додатково відбирають зразки вагою 0,3-1 кг від кожного виду продуктів згідно з методиками досліджень і паспортом даного типу радіометра.

Зразки продуктів, в яких вміст радіонуклідів не перевищує максимально допустимого рівня, використовують для дослідження органолептичних характеристик і фізико-хімічних та біохімічних показників.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства аграрної політики
та продовольства України

№ _____

АКТ
відбору зразків

Дата відбору зразків " _____ " _____ р. № _____

Місце відбору зразків _____

(найменування та місцезнаходження юридичної особи (відокремленого підрозділу) або
прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи – підприємця, місце відбору зразків,
адреса електронної пошти)

Комісія у складі _____

(посадові особи (державний(і) ветеринарний(і) інспектори (и), державний(і) інспектор(и))
центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеності та
окремих показників якості харчових продуктів)

у присутності _____

(посада, прізвище, ім'я та по батькові оператора ринку або уповноважена ним особа)

I. Мета відбору зразків:

☐ Плановий відбір	☐ Позаплановий відбір
☐ Моніторингові дослідження (випробування) залишків	☐ Інші моніторингові дослідження (випробування)
☐ Відбір у зв'язку з підозрою захворюванням тварин	☐ Інші дослідження

II. Для відбору зразків об'єктів санітарних заходів¹

(назва об'єктів санітарних заходів, потужність-виробник, країна походження, дата
виробництва/мінімальний строк придатності, номер, серія партії)

¹ Частина II, III та IV заповнюються в залежності від мети та виду відбору зразків.

III. Для відбору зразків для моніторингових досліджень (випробувань)²

☐ м'язи	☐ сире молоко	☐ кров
☐ печінка	☐ яйця	☐ сеча
☐ нирки	☐ риба	☐ вода
☐ жир	☐ мед	☐ інше

(зазначається тип матриці зразка, його вага; вид, вік, ідентифікаційний номер тварини, від якої відібрано зразок; стадо, ферма)

IV. Для відбору зразків біологічного матеріалу/об'єктів довкілля³

(зазначається тип матриці зразка, вік, ідентифікаційний номер тварини, від якої відібрано зразок⁴; стадо, ферма, дата захворювання та/або загибелі, клінічна картина, анамнестичні дані, попередній діагноз; об'єкт навколишнього середовища з якого взято змиви та інший матеріал тощо)

V. Інформація про відібраний зразок

1. Тип пакування/фасування: _____

2. Умови зберігання _____

3. Інформація про транспортний засіб _____
(номер автомобіля, вагону, судна, контейнера тощо)

4. Супроводжувальні документи:

(дата та номер супроводжувальних документів: відповідні ветеринарні документи, товарно-транспортні накладні, якісні посвідчення тощо)

5. Умови транспортування зразка _____

² Частина II, III та IV заповнюються в залежності від мети та виду відбору зразків.

³ Частина II, III та IV заповнюються в залежності від мети та виду відбору зразків.

⁴ До акта додається перелік тварин, від яких було відібрано зразки.

6. Відбір зразка (проби) проводиться згідно з

(зазначити нормативно-правовий акт, ДСТУ, ГОСТ, ТУ та інше)

(назва показника та методу (методики), за якими має бути проведено відповідне лабораторне дослідження (випробування))

(може зазначатися додаткова інформація: температура оточуючого середовища (°C) під час відбору зразків; наявність органолептичних змін; обладнання, що використовувалося для відбору тощо)

і опломбовані

(час та дата опломбування, номер пломби)

7. Зразки у кількості

відправлено до:

(назва та місцезнаходження уповноваженої лабораторії)

VI. Додаткова інформація:

Арбітражний зразок	☐ Відібрано	☐ Не відібрано
Витрати, пов'язані з дослідженнями (випробуваннями), оплачує	☐ Держпродспоживслужба	☐ Оператор ринку
Протокол (експертний висновок, звіт) за результатами дослідженнями (випробуваннями) буде	☐ Вручено особисто оператору ринку або уповноваженій ним особі	☐ Надіслано поштою
	☐ Надіслано за допомогою електронних засобів комунікації (уточнити дані)	

Підписи осіб, що брали участь у відборі зразків:

Посадові особи центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері безпеки та окремих показників якості харчових продуктів:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
М.П.		
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Оператор ринку (керівник суб'єкта господарювання) або уповноважена ним особа:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Інші особи, які брали участь у проведенні відбору зразків:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Примірник цього акта на сторінках отримано ..:

_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

